



Historický kalendář na rok 2016

1296 – jako svědek byl uveden Conradus dictus Richardus apotecarius Pragensis. Je to první doklad o přítomnosti lékárníka u nás.

1366 – v Olomouci byl doložen lékárník Ondřej.

1416 – Křišťan z Prachatic napsal latinský herbář, v němž jsou doplněny české názvy bylin. Spoluautorem jedné verze byl pražský lékárník Rudolf (. . . *herbarius excerptus de diversis libris per. . . nec non Rudolfum Appotecarum Pragen(sem)*).

1436 – v Praze bylo již pět lékáren.

1496 – Matěj z Mýta přeložil do češtiny *Lumen apothecariorum* (Světlo lékárníků). Tento receptář sepsal italský lékař Quiricus de Augustis. Obsahuje 300 předpisů včetně návodů na jejich přípravu.

1526 – narodil se Tadeáš Hájek z Hájku († 1600), který přeložil vybrané části z Mattioliho latinského komentáře k Dioskoridovi. Svůj překlad doplnil ještě mnoha dalšími údaji o léčivých rostlinách a jejich léčebném použití. Spis vyšel s uměleckými ilustracemi v r. 1562 jako „Herbář, jinak bylinář“.

1526 – Paracelsus (1493–1541) napsal spis *De gradibus et de compositionibus receptorum* (O stupních a složení receptů).

1546 – narodil se Adam Huber z Risenbachu († 1613), který se podílel na přípravě druhého českého vydání Mattioliho herbáře a výtahu z něho (1595 a 1596).

1546 – v Norimberku vyšlo první vydání dispensatoria Valeria Corda (1515–1544), jež bylo později vydáváno opakovaně a používalo se v celé střední Evropě.

1566 – pařížská lékařská fakulta zakázala podávání antimonu jako léčiva.

1566 – narodil se Matyáš Borbonius († 1629), lékař a majitel lékárny v Praze na dnešním Václavském náměstí. Zabýval se chemiatrií.

1566 – zemřel Leonhard Fuchsius (* 1501), autor komentáře k Dioskúridovi („New Kreuterbuch“, 1543) a dalších spisů o léčivech.

1576 – pařížský lékárník Nicolas Houel založil ústav pro výchovu lékařských učňů, změněný v 18. století na „École de Pharmacie“, jejímž žákem byl např. chemik Lavoisier.

1576 – v Lyonu vyšlo „Antidotarium Spagyricum“ od J. Quercetana (1521–1609), zaměřené na přípravu chemických léčiv.

1586 – zemřel frankfurtský lékař Adam Lonicerus (* 1528), autor bohatě ilustrovaného herbáře „Kräuterbuch“ (1557). Zabýval se též destilací aromatických olejů.

1596 – Daniel Adam z Veleslavína vytiskl 2. české vydání Mattioliho herbáře, které připravil spolu s lékařem Adamem Huberem z Risenbachu (viz 1546). Za základ použili německý text od Joachima Cameraria, k ně-



muž přidali 745 doplňků. Zároveň připravili pro laiky výtah z herbáře, nazvaný „Apatéka domácí“. Ten byl vydán v roce 1595 a znovu 1602 a 1620.

1616 – zemřel lékař a chemik Andreas Libavius (* 1546), autor mnoha spisů o chemii a léčivech. Jeho spis „Alchemia“ byl první skutečnou chemickou příručkou.

1676 – vyšla „Pharmacopoeia Royale Galenique et Chymique“, kterou napsal pařížský dvorní lékárník M. Charas (1618–1698).

1706 – zemřel na Filipínách jezuitský lékárník Georg Joseph Camellus (Kamel, nar. v Brně 1661), který ve svých dopisech popisoval tamní přírodu.

1716 – zemřel v Mexiku jezuitský lékárník Johann Steinhöfer (nar. v Jihlavě 1644), autor knihy o tamních léčivých rostlinách *Florilegio medicinal*, která od r. 1712 byla vydána ještě pětkrát.

1776 – v návaznosti na „Provinciální lékopis“ (Pharmacopoea Austriaco-provincialis) byla pro všechny země rakouské říše vydána první všeobecná taxa.

1786 – profesor Josef B. Mikan (1742–1814) vydal v Praze receptář pro chudé (Dispensatorium oder Arzneibuch für Arme) a také seznam rostlin v nově založené pražské botanické zahradě (Catalogus plantarum).

1786 – narodil se Josef von Freysmuth († 1819), farmaceut a náš první profesor obecné a lékárnické chemie na pražské lékařské fakultě.

1786 – zemřel švédský lékárník Carl Wilhelm Scheele (* 1742), který v laboratoři své lékárny v Köpingu učinil řadu objevů z anorganické i z organické chemie.

1796 – byla založena „Société libre des Pharmaciens de Paris“.

1796 – Samuel Hahneman (1755–1843) formuloval základní poučku homeopatie *similia similibus curentur*.

1806 – narodil se profesor C. F. Mohr († 1879), autor knihy „Lehrbuch der pharmaceutischen Technik“ a konstruktér laboratorních pomůcek.

1816 – narodil se pražský lékárník a profesor zoochemie Josef Oldřich Lerch († 1892).

1826 – narodil se profesor Jan K. Lambl († 1863), farmaceut a zemědělský odborník.

1846 – francouzský lékárník Lehuby si nechal patentovat želatinové tobolky s víčkem.

1856 – narodil se profesor farmakognozie Alexander Tschirch († 1939), autor několikadílného kompendia „Handbuch der Pharmakognosie“.

1856 – byl založen „Spolek pro chemickou a hutní výrobu“, který též vyráběl některé léčivé látky.

1866 – lékárník Anton Müller vydal v Praze „Alphabetisches Wörterbuch“, obsahující latinské názvy a často také německá a česká synonyma léčivých rostlin a dalších vybraných léčiv.

1866 – v USA byla založena firma Parke & Davis, která se záhy stala největším výrobcem léčiv.

1886 – na injekční roztoky byly zavedeny skleněné ampulky. Nezávisle na sobě je použili pařížský S. Limousin, berlínský L. Friedlander a petrohradský A. V. Pel.

1886 – zemřel pražský lékárník Benjamin Fragner (* 1824), který byl naším prvním výrobcem lékárenských specialit (např.: „Balsám Dr. Rosy“ a „Pražská domácí mast“).

1896 – v Praze se konala II. mezinárodní farmaceutická výstava, které se zúčastnilo 545 vystavovatelů, rozdělených podle charakteru exponátů do osmi skupin (např. přístroje, literatura, historie, hygiena). Předsedou výkonného výboru byl Dr. Karel Fragner (1861–1926). Výstavní katalog byl vydán česky i německy.

1896 – v Praze se konal Sjezd českých farmaceutů, který navrhoval prodloužit studium farmacie a také provést zestátnění lékáren.



1896 – pod názvem „Výklad ku farmakopoei rakouské“ vyšel překlad 7. vydání rakouského lékopisu, připravený profesorem chemie Augustem Bělohoubkem a profesorem farmakologie a farmakognosie Bohuslavem Jirušem.

1896 – MUDr. V. Preininger vydal knihu „Léčiva, jejich účinek, užití a dávky“.

1896 – narodil se profesor Vladimír Morávek († 1992), farmaceut a zakladatel české biochemie.

1906 – vyšlo 8. vydání rakouského lékopisu (*Pharmacopoea austriaca, editio octava*). Obsahovalo 698 článků, z toho bylo 182 na rostlinné drogy a 160 na chemická léčiva. Zavedlo nové kontrolní metody (např. gravimetrii, stanovení čísla jodového, kyselosti a zmýdelnění). Připojen byl *Elenchus formularum medicaminum compositum*, což byl „výběr 54 nejčastěji předpisovaných složitých léčiv, která lékaři obvykle jsou předpisována, anebo která pro obecnou potřebu v lékárnách míti na skladě jest dovoleno, a která lékárníci v čas potřeby vydávati smí“. S přestávkou v letech 1941–1945 (tj. za doby okupace, kdy byl zaveden německý lékopis) u nás osmý rakouský lékopis platil až do konce roku 1947.

1906 – 18. prosince vyšel zákon č. 5 rakouského říšského zákoníku pojednávající o úpravě lékárnictví, který u nás platil do konce roku 1949.

1906 – v USA vyšel první *Pure Food and Drug Act*, jenž platil do r. 1938, kdy byl nahrazen zákonem *Food, Drug and Cosmetic Act*.

1906 – MUDr. A. Wiesner vydal dvoudílný „Receptář léčiv“.

1906 – narodil se docent Bohuslav Melichar († 1998), vedoucí spoluautor publikace „Chemická léčiva“, opakovaně vydané v letech 1960, 1972 a 1987.

1906 – na přípravu injekčních roztoků nestabilních léčiv byly zavedeny „suché ampulky“ a pro opakované použití byly zkonstruovány celoskleněné injekční stříkačky „Rekord“.

1926 – 19. února vyšlo vládní nařízení č. 28/1926 Sb. „O výrobě léčivých specialit a obchodu s nimi v lékárnách“, jež definovalo speciality (t.j. hromadně vyráběné léčivé přípravky), stanovilo povinnost ohlásit jejich výrobu a vyžádat si povolení k jejich distribuci.

1926 – profesor MUDr. Kamil Lhoták (1876–1926) vydal první českou učebnici farmakognosie.

1926 – MUDr. V. Sirový vydal „Příručku lékárnických specialit“.

1926 – zemřel Dr. Karel Fragner (* 1861), který podstatně rozšířil výrobu specialit v původní rodinné lékárně a kromě toho se věnoval vědecké práci (např. izoloval tři nové alkaloidy: amaryllin, bellamarin a imperialin) (viz též 1896).

1946 – v červnu na mezinárodní konferenci v New Yorku se projednávala potřeba založit mezinárodní zdravotnickou organizaci. Ta byla založena v následujícím roce v Ženevě (WHO).

1946 – z dvaceti dvou znárodněných farmaceutických továren byl vytvořen národní podnik Spojené farmaceutické závody (SFZ, později SPOFA). K němu bylo připojeno čtrnáct znárodněných velkoobchodních závodů. Zároveň byl založen „Výzkumný a kontrolní ústav“, který se v r. 1950 rozdělil na „Výzkumný ústav pro farmacii a biochemii“ a „Kontrolní ústav farmaceutický“. Současně v r. 1946 vznikla Odborná informační služba, která měla v jednotlivých krajích své zástupce a také vydávala odborné příručky a periodika o léčích.

1946 – docent RNDr. PhMr. Zdeněk Blažek (1909–1970) vydal „Úvod do farmakognosie“.

1946 – zemřel profesor PhDr. PhMr. Jiří Baborovský (* 1875), farmaceut a zakladatel české fyzikální chemie.

1956 – k inhalaci určené léčivé přípravky se začaly plnit do tlakových balení.



1956 – Farmaceutická sekce Čs. lékařské společnosti Jana Ev. Purkyně (předchůdce České farmaceutické společnosti) se stala kolektivním členem Mezinárodní farmaceutické federace (Fédération Internationale Pharmaceutique, FIP), což jí umožnilo rozvíjet zahraniční spolupráci.

1966 – vyšel zákon č. 19 Sb. o vysokých školách, který zrušil titul „promovaný farmaceut“ a nahradil je označením „absolvent farmaceutické fakulty“. Těmto absolventům zároveň umožnil získat titul „doktor přírodních věd“.

1966 – v Ostravě se konal V. celostátní sjezd tehdejší Farmaceutické sekce Čs. lékařské společnosti J. Ev. Purkyně, zaměřený na přípravu a kontrolu léčiv v lékárnách.

1966 – vyšel zákon č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu. Jeho § 63 stanovil povinnosti výrobců, dovozců, zásobovacích organizací a lékáren zajistit kvalitu léčiv a zdravotnických potřeb.

1966 – spojením národního podniku Penicilin a Výzkumného ústavu antibiotik vznikl Výzkumný ústav antibiotik a biotransformací.

1976 – pražský Ústav pro doškolování lékařů (ÚDL) se změnil na Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů (ILF). Z původní jedné farmaceutické katedry byly vytvořeny tři (lékárenská, kontrolní a technologická).

1986 – zemřel profesor RNDr. PhMr. Antonín Jindra, DrSc. (* 1914), farmaceut a biochemik. Zabýval se biosyntézou alkaloidů a xenobiochemií.

1991 – po složitých jednáních byla v Brně otevřena Farmaceutická fakulta a připojena k Vysoké škole veterinární. Jejím prvním děkanem byl zvolen profesor Vladimír Smečka (1928–2008).

1996 – z iniciativy Evropské lékopisné komise se v Praze konala mezinárodní konference o výhledech lékopisné činnosti v 21. století.

1996 – v České republice bylo 1 650 lékáren, 38 výrobců léčivých přípravků a spotřeba léčiv přesáhla 28 miliard Kč.

1996 – vyšlo 3. vydání Evropského lékopisu (jeho český překlad byl základem Českého lékopisu 1997).

1996 – na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně byl otevřen nový pavilon farmacie.

1996 – byla zřízena grémia majitelů lékáren (původní gremiální organizace byla zrušena v roce 1950).

1996 – v Olomouci se konal VII. sjezd České farmaceutické společnosti.

1996 – začala vycházet ročenka „Solutio“, určená zejména pro lékárny.

2006 – k třístému výročí úmrtí lékárníka G. J. Kamela (viz 1706) se v červnu pod záštitou UNESCO konal v Brně kongres s mezinárodní účastí.

2006 – koncem roku bylo v České republice 2 314 lékáren, z toho 240 odloučených oddělení výdeje léčiv a prostředků zdravotnické techniky.

2006 – vyšel doplněk k „Českému lékopisu 2005“.